

POSUDEK **MAGISTERSKÉ** DIPLOMOVÉ PRÁCE*

Univerzita Palackého v Olomouci – Filozofická fakulta – Katedra psychologie

Autor práce: Bc. Michal Kejnovský

Název práce: Vliv tréninku Nenásilné komunikace na empatii

Autor posudku: Mgr. Ondřej Přibyla

vedoucí práce

Autor posudku hodnotí práci v každé kategorii na škále A – F, přičemž hodnota „F“ v jakékoliv kategorii znamená nedoporučení práce k obhajobě. Hodnota A znamená excelentní práci překračující standardní nároky na diplomovou práci. Při uvedení hodnoty A je vždy nutné slovně uvést důvody, v čem je práce nadstandardní. Při uvedení hodnoty D, E nebo F je vždy nutné uvést důvody, které hodnotitele vedly k snížení hodnocení. Průměrně dobrá práce dle požadavků a norem katedry je hodnocena hodnotou B nebo C. Každá oblast hodnocení (viz níže 1 – 5) má jinou váhu při stanovení celkového hodnocení práce. Celkové hodnocení práce je dáno komplexním posouzením práce autorem posudku.

Hodnota

V případě teoretické práce autor posudku extenzivně zpracuje hodnocení v bodě 2, v bodě 3 se věnuje zejména stanovení problému a cílů práce, v bodě 4 se zaměřuje na analytickou práci studenta a schopnost studenta postulovat na podkladě literatury závěry novým způsobem (úhel pohledu, nové spojitosti, kritické myšlení).

A - F

1 Aktuálnost problematiky, originalita práce, společenská potřeba práce, praktický přínos práce.

A

Jako lektor kurzů Nenásilné komunikace (NVC) mohu být těžko zcela objektivní, nicméně v tomto ohledu považuji práci za důležitou a přínosnou. V českém prostředí jde o jednu z prvních výzkumných prací, které se efekty tréninků NVC zabývají. Ve světovém měřítku sice pokusy zachytit efekt NVC kurzů jsou, ale chybí jim metodická propracovanost a konzistence. Ideální pro posouzení efektů kurzů by byla explorativní práce s otevřenými otázkami („Jaké efekty vlastně kurzy mají?“), kvalitní zpracování takové práce by ale bylo nejspíš daleko nad rámec diplomové práce a vyžadovalo by to spíše vědecký tým. I přes malý vzorek, který způsobuje, že výsledky nemají silnou statistickou vypovídací hodnotu, považuji aplikaci standardizovaných testů empatie za smysluplnou a přínosnou, protože přináší alespoň základní orientaci v tom jak zkoumat efekty kurzů dále.

2 Úroveň a kvalita teoretické části práce (přehled poznatků). Samostatnost zpracování, vhléd autora do problematiky, literární prameny, využití databází, zahraniční literatury.

D

V přehledu literatury autor uvádí celkem 93 položek. Číslo samo o sobě mnoho neznamena, navíc část pramenů je relevantní pouze okrajově (více níže). Z práce samotné však plyne, že autor nahlédl velkou šíří zdrojů, jak českých, tak zahraničních.

Práce by však měla kritičtěji posuzovat nebo diskutovat relevanci a smysl jednotlivých zdrojů a teorií. Uvádím několik příkladů, kde mi práce přišlo, že práci chybí důslednost a kritické promyšlení:

- Úvodní dvě a půl strany věnuje autor tématu „Komunikace“, aniž by jasně vysvětlil souvislost komunikace a empatie. Na následujících stranách věnujících se empatii pak zmiňuje řadu výzkumů, ve kterých komunikace v jakýchkoliv v úvodu diskutovaných významech nehrála roli. Kvalitní práce by

měla obsahovat minimálně rozlišení “komunikace jednáním” od “konverzace” (a jasnější uchopení situačních kontextů jak pro konverzace, tak pro empatii - viz níže)

- Autor se sice pokouší v některých odstavcích rozlišit “pochopení druhého” od “emoční reakce” a “akce z toho vyplývající”(pomáhání), ale na následujících stránkách dává vedle sebe výzkumy, které se zabývají “pomáháním” nebo emoční reakcí, aniž by komentoval, že vlastně zkoumají různé věci. Kvalitní práce by v tomto ohledu měla být důslednější a jasněji rozlišovat a pojmenovávat odlišné koncepty.
- V části věnované empatii se autor na několika místech věnuje pokusům vysvětlit vznik empatie nebo altruismu (nejen v části nazývané evoluční teorie), což je možná otázka zajímavá, ale nikoliv relevantní pro tuto práci. Bylo by mnohem užitečnější, kdyby autor srovnal různé pojetí empatie různých autorů a následně je porovnal s testy, které se snaží empatii měřit. (Částečně se o to autor pokouší v diagramu v příloze 2, ale srovnání různých konceptů by si zasloužilo podrobnější rozbor.)
- V práci chybí důsledná diskuse empatie v terapeutickém kontextu. Autor sice zmiňuje práce Rogerse, ale už důsledně nesrovnává Rogeriánské pojetí empatie s jinými pokusy definovat a zkoumat empatii. Klíčové zde je, že Rogers řešil nejen jak pochopit významy ve světě druhého, ale také jak toto pochopení v (terapeutické) konverzaci projevit. Toto pojetí empatie má nejbližší k pojetí empatie v NVC, která pouze rozšiřuje kontext na jakékoliv konverzace. Výzkumy empatie, které autor diskutuje, se zaměřovaly na emoční reakci nebo pomáhající jednání - tedy mimo kontext konverzace, což by stálo za diskusi. Především ale použité měřicí metody ve svých otázkách vůbec nereflektují Rogeriánské pojetí empatie a jejího projevení v konverzaci.

Tyto poznámky je třeba číst v kontextu faktu, že autor zpracoval práci prakticky zcela samostatně. Nejspíš by nebylo vhodné, abych jako lektor zkoumaného kurzu zároveň subjektivně ovlivňoval výběr metod a způsobů vyhodnocení. Na jedné straně tedy tvrdím, že práce není tak precizní uchopení konceptů, jak by měla dobrá práce být, na druhé straně k dosažení takové preciznosti by pravděpodobně bylo třeba mnoho diskusí, které by uchopení konceptů mohly tříbit, a které autor při své samostatnosti jen těžko mohl absolvovat.

3

Formulace problému a cílů práce, výzkumný design, využití adekvátních metod a technik zpracování (výzkumných, statistických, jiných).

C

Domnívám se, že co se metodiky týká, odpovídá práce úrovni, kterou by měl student po pětiletém studiu zvládat. (nemohu detailně posoudit, zda práce odpovídá také standardům v oboru). K oblasti metodiky mám tyto poznámky:

- Myslím, že autor si byl vědom, že bude mít k dispozici malý počet respondentů, a tedy že výzkum nebude mít statistickou vypovídací hodnotu. Čekal bych tedy, že to zohlední již při formulaci cílů a v diskusi výsledků to jen krátce okomentuje.
- Použité dotazníky ve svých otázkách nereflektují obsah kurzu, ani konverzační kontext, ve kterém se empatie vyskytuje, a autor tento fakt nikde zřetelně nepojmenovává. Jde tedy buď o nedůslednou diskusi zvolené metody výzkumu, nebo o nevhodnou volbu metody.
- Hypotézy se zaměřují na průměrné skórování skupiny. Nemělo by větší smysl sledovat individuální posuny skóre u jednotlivců? (viz otázka k diskusi)
- Aby práce měla vypovídací hodnotu, bylo by dobré se alespoň v základu pokusit sepsat curriculum kurzu, jehož účastníci byli testováni. Bez něj jsou výsledky neporovnatelné s dalšími možnými výzkumy kurzů NVC.

4

Zpracování a prezentace výsledků práce, interpretace výsledků, diskuse, závěry.

C

Autor výsledky prezentuje dostatečně přehledně v tabulkách, které - po nahlédnutí do přílohy 6 - dávají dobrou představu o postupu zpracování. Autor také dostatečně diskutuje rozdíly pre-post u experimentální skupiny.

Na str. 61 autor píše “Naše studie je v rozporu s těmito zjištěními, protože se nám nepodařilo prokázat zlepšení empatie...” - což není pravda. Autorova práce pouze studuje příliš malý vzorek, proto její výsledky nejsou statisticky významné. Nejsou ale v rozporu s jinými studiemi. Tuto chybu bych ale považoval za přehlédnutí, nebo nedůslednost, kterou autorovi vytýkám již na jiných místech.

5 Formální zpracování práce, jazyková a stylistická úroveň, rozsah práce, grafická úprava práce, dodržení publikační normy.

D

Jazykově a stylisticky považuji práci za dobrou. Z formálního hlediska považuji za největší slabinu práce její logickou strukturu a preciznost argumentací. Např. v úvodu kapitoly o komunikaci autor píše Luhmanovu definici komunikace (nesmyslné umístění), zatímco o stranu dále diskutuje různé definice komunikace, aniž by se na Luhmana odkázel. Kvalitní práce by uvedla definice na jednom místě a jasně je porovnála nebo diskutovala rozdíly a jejich relevanci pro téma práce. Jiný příklad: V diskusi výsledků práce na stranách 62 - 63 autor píše o předchozích výzkumech efektů kurzů NVC - které by ale logicky patřily někam do úvodních kapitol práce, nikoliv na konec.

Další poznámky
(nepovinné):

Otázky
k obhajobě
(nepovinné):

Ve vyhodnocení výsledků nejdříve počítá průměrné skóre celé skupiny a pak srovnává pre a post. Jak dopadá test v případě jednotlivců? Jsou ve skupině lidé, kteří byli kurzem "nezasaženi" a jiní, kteří byli naopak "velmi ovlivněni"?
V čem se - z metodologického hlediska - tyto dva přístupy liší?

Práce byla zkontrolována v systému STAG theses.cz proti plagiátorství se závěrem:
práce není plagiát. * (vyplňuje pouze vedoucí práce)

Hodnocení celkem:

Práci doporučuji k obhajobě*

Návrh klasifikace práce: **D**

Datum: 27.12. 2018

Podpis:

* nehodící se vymažte nebo škrtněte